

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

¹ ПВНЗ Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва

***Анотація.** У статті розглядаються методичні підходи до оцінки фінансових ризиків інноваційних проєктів. Визначено пріоритетні напрямки управління фінансовими ризиками інвестиційно-інноваційних проєктів.*

***Ключові слова:** фінансові ризики; інвестиції; інновації; управління.*

***Abstract:** Methodical approaches to the assessment of financial risks of innovative projects are considered in the article. The priority areas of financial risk management of investment and innovation projects have been determined.*

***Keywords:** financial risks; investments; innovations; management.*

Фінансові ризики впливають на діяльність будь-якого економічного суб'єкта. В умовах глобальних зміни, викликаних зовнішньополітичним станом, їх вплив посилюється, що призводить до поглиблення дії різних фінансових чинників, таких як волатильність валютного і фондового ринків, зміна процентних ставок, невиконання кредитних зобов'язань контрагентами тощо, а в результаті відбувається підвищення інвестиційного ризику.

Реалізація інноваційних проєктів дозволяє діючим підприємствам підтримувати свою конкурентоспроможність, а початківцям знаходити конкурентні бізнес-моделі, які наразі актуальні. На сьогодні в умовах посилення впливу фінансових ризиків реалізація інноваційних проєктів набуває особливого значення. Проте суб'єкти господарювання стикаються з проблемами, пов'язаними з недостатнім опрацюванням методичних аспектів ідентифікації, оцінки і мінімізації фінансових ризиків інноваційних проєктів з урахуванням їх стадії життєвого циклу.

Внаслідок цього вагомим значенням набуває здатність до оперативного управління інноваційними ризиками, можливість завчасного прогнозу та мінімізації таких ризиків [1, с. 241].

Особливістю фінансових ризиків є те, що вони є результатом взаємовідносин між суб'єктами ризику, тобто виникають внаслідок людського фактору і не мають природних стабілізаторів рівня ризику. Отже, вони мають небезпечну властивість – постійно змінюватися, не підлягають узагальненню, є суто індивідуальними тощо. Тому необхідність їх класифікації, ідентифікації, вимірювання та управління ними набуває особливого значення. Фінансовий ризик – це результат вибору його власниками або керівниками альтернативного фінансового рішення, спрямованого на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності з імовірністю економічного збитку (фінансового збитку) через невизначеність його реалізації [2].

На нашу думку, фінансовий ризик інноваційного проєкту має подвійний зміст: по-перше, фінансовий ризик - сукупність ризиків, що мають фінансову сутність, впливають на ефективність інноваційного проєкту в ході його реалізації, по-друге, фінансовий ризик - ризик фінансових втрат від інвестування в інноваційний проєкт, тобто власне інвестиційний ризик.

Фінансові ризики завжди супроводжують інноваційно-інвестиційний проєкт. Необхідно здійснювати оцінку фінансової стійкості проєктів, враховуючи ризики банкрутства або втрати інвестицій. Крім того, наявність фінансового резерву для непередбачуваних витрат під час реалізації проєкту є важливим фактором успішного управління ризиками [3].

У сучасних дослідженнях немає єдиної класифікації методів оцінки фінансових ризиків інноваційних проєктів. До найпоширеніших слід віднести : метод коригування норми дисконту; метод достовірних еквівалентів; аналіз чутливості критеріїв ефективності; метод сценаріїв; аналіз імовірних розподілів потоків платежів; метод “дерева” рішень; імітаційне моделювання (метод Монте-Карло),

статистичний, експертний, метод аналогій [4, с. 231].

Загальновідомо, що життєвий цикл інноваційного проекту включає етапи ініціації, планування, виконання та завершення. Тому методи оцінки фінансових ризиків пропонується згрупувати за трьома окремими категоріями залежно від мети: 1) методи оцінки ступеню ризику інвестування в інноваційний проект, 2) методи оцінки впливу окремих чинників ризику на економічну ефективність інноваційного проекту, 3) методи оцінки впливу ризику і невизначеності для обрахунку ефективності інноваційного проекту. У цьому групуванні виділені стадії інноваційного проекту, на яких доцільно застосовувати певний метод, а також види фінансових ризиків, які можна оцінити відповідним методом.

На сьогоднішній день існує велика кількість способів управління ризиками, тобто моделювання можливості відхилення запланованого і фактично одержуваного результату фінансово-інвестиційного проекту. Основні з них наступні: ухиляння від ризику; розподіл ризику між учасниками; страхування ризику; самострахування; диверсифікація; лімітування; здійснення альтернативного планування; створення резервних фондів; розподіл ризику; резервування коштів, хеджування [4, с. 233].

Також застосовуються впровадження гнучких фінансових моделей, які дозволять швидко адаптувати інвестиційні плани до змін зовнішнього середовища та передбачать створення альтернативних сценаріїв розвитку подій з відповідними бюджетними коригуваннями. Іншим способом гнучкого фінансового управління є включення в інноваційно-інвестиційні плани резервних бюджетів для покриття непередбачених витрат. Гнучке фінансове планування дозволить підприємствам адаптувати інвестиційні рішення в залежності від змін на ринку. Тому, щоб забезпечити більш ефективно та швидко реагування на виклики, необхідно диверсифікувати фінансові ресурси та джерела фінансування. Це передбачає зниження залежності від одного джерела шляхом залучення додаткових інвесторів, таких як: венчурні фонди чи стратегічні партнери, а також використання державних програм підтримки інновацій, пільгових кредитів і міжнародних грантів [3].

Інтеграція сучасних методів аналізу та управління ризиками, таких як: SWOT-аналіз, дерево рішень, матриця ймовірностей та впливів, аналіз сценаріїв дозволяє забезпечити повноцінний системний підхід до вирішення проблем, які можуть виникнути в процесі інноваційного розвитку. Це в свою чергу сприяє підтримці гнучкості та адаптації підприємства до будь-яких змін у бізнес-середовищі. Така стратегічна перспектива управління ризиками дає змогу компаніям ефективно впроваджувати інноваційні рішення, зберігаючи при цьому стабільність, надійність та прибутковість. Інновації, супроводжені систематичним управлінням ризиками, стають ключовим елементом стратегії підприємства для досягнення сталого розвитку та успіху на ринку [5, с. 12].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волинець І.Г. Ризики інноваційної діяльності: суть, види та етапи управління. *Економіка і суспільство*. 2016. №2. С. 241-245.
2. Томашук І.В., Томашук І.О. Управління фінансовими ризиками підприємства як складова забезпечення сталого функціонування суб'єкта економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1400/1350>
3. Могильна Л.М., Воробйов І.О. Управління ризиками інноваційно-інвестиційних проектів підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4639/4581>
4. Слободян Н. Сучасні аспекти фінансово-інвестиційного аналізу і оцінювання ризиків. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 4. С. 229-235.
5. Лобунець Т.В., Мединська Т.І., Рейкін В.С. Аналіз ризиків інноваційних проектів в українському менеджменті та маркетингу: стратегічні аспекти. *Академічні візії*. 2024. Випуск 28. С. 1-13.

Михальчишина Лариса Гаврилівна, кандидат економічних наук, доцент, ПВНЗ «Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва», e-mail: larysa.mykhalchyshyna@gmail.com

Mykhalchyshyna Larysa H. – PhD in Economics, Associate Professor, PHEE «Vinnytsia institute of designing of clothes and entrepreneurship», e-mail: larysa.mykhalchyshyna@gmail.com